

Kitaristina Uuden Iloisen Teatterin musiikki-ilottelussa 2009

Pop/jazzmusiikin
koulutusohjelma
Musiikkipedagogi
Opinnäytetyö
26.4.2010

Ville Paappanen

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Pop/jazzmusiikin koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto Pop/jazz–musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto
Tekijä Paappanen Ville		
Työn nimi Kitaristina Uuden Iloisen Teatterin musiikki-ilottelussa 2009		
Työn ohjaaja/ohjaajat Jukka Väisänen, Jarmo Hynninen		
Työn laji Opinnäytetyö	Aika 26.4.2010	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 27 + 4
<p>Tämä opinnäytetyöni kirjallinen osuus on raportti ja prosessikuvaus työskentelystäni kitaristina Uuden Iloisen Teatterin produktiossa <i>Kivat Piipussa</i> keväällä 2009. Työni perustuu pääosin harjoituspäiväkirjaan, jota pidin koko harjoitusperiodin ajan. Työn tavoite oli tuoda esiin muusikon monipuolista ja haasteellista työkuvaa kyseisessä viihteellisessä teatteriproduktiossa sekä kuvata työtapoja ja tilanteita, jotka mahdollisesti poikkeavat perinteisestä muusikkoudesta tai teatterimuusikkoudesta.</p> <p>Uudella Iloisella Teatterilla on takanaan pitkä ja merkittävä taival suomalaisessa viihteessä. Sen tekijät ovat alusta alkaen olleet suomalaisen viihteen kärkikastia. Siksi luodaan lyhyt katsaus Uuden Iloisen Teatterin historiaan ja tärkeisiin henkilöihin sen taustalla sekä kuvataan niitä erityispiirteitä, jotka tekivät kyseisessä teatterissa työskentelystä muusikon kannalta mielenkiintoista ja haastavaa.</p> <p>Harjoitusjakson kuvaus jaetaan kahteen osaan harjoituspaikan ja harjoiteltujen asioiden perusteella. Alkuosuudessa keskitytään Uuden Iloisen Teatterin ilotteluissa perinteeksi muodostuneen orkesterinumeron tanssiharjoituksiin ja jälkimmäisessä osuudessa fokus on musiikissa. Työssä esitellään myös produktiossa käytetyt työvälineet sekä kerrotaan, millä perusteella kyseisiä instrumentteja, efektejä ja vahvistimia päädyttiin käyttämään. Tähän liittyen pohditaan myös hyvän monitorikuuntelun rakentamista ja siihen vaikuttaneita seikkoja tässä kyseisessä tapauksessa.</p> <p>Työssä pohditaan myös muusikon työtä ja etiikkaa laajemmin. Kysymys muusikoiden tavasta työskennellä sairaana kyseenalaistetaan ja kerrotaan, mitä tähän liittyviä oivalluksia selkävaivojen kanssa kamppaileminen synnytti. Yksittäisen soittajan asemaa pohditaan myös osana kokonaisuutta. Oma kuulokuva ja tuntemukset saattavat poiketa yleisölle välittyvästä paljonkin. Niinpä sen oikeellisuutta pohditaan suhteessa kokonaisuuteen sekä muille välittyvään lopputulokseen.</p> <p>Työssä ei tuoda esille paljoakaan uutta tietoa muusikon työstä tai tehtävistä. Siinä kuitenkin mielestäni onnistuneesti kuvataan sitä monipuolista tehtäväkenttää, joka kyseisessä produktiossa soittajien eteen aukei. Kautta linjan punaisena lankana toimii yksittäisen soittajan työskentely kokonaisuuden osana ja sen hyväksi.</p>		
Teos/Esitys/Produktio Kivat Piipussa, Uusi Iloinen Teatteri 2009, 55 esitystä kitaristina UIT-teatterissa		
Säilytyspaikka Stadian kulttuurialan kirjastopalvelut, Aralis-kirjastokeskus		
Avainsanat kitaristi, musiikki, muusikko, revyy, teatterimusiikki, teatterimuusikko, Uusi Iloinen Teatteri		

Degree Programme in Pop/Jazz Music		Specialisation Pop & Jazz Music Education	
Author Ville Paappanen			
Title Working as a Guitarist at Uusi Iloinen Teatteri in 2009			
Tutor(s) Jukka Väisänen, M.Mus., & Jarmo Hynninen			
Type of Work Bachelor's Thesis	Date 26 April 2010	Number of pages + appendices 27 + 4	
<p>The written part of my thesis is a report and process description of my work as a guitarist in a revue show entitled <i>Kivat Piipussa</i> (an untranslatable pun). The review was produced by Uusi Iloinen Teatteri (The New Happy Theatre) in spring 2009. The primary aim of my study is to focus attention to the versatile and challenging role of a musician in this kind of entertaining theatrical performance. I also wanted to describe the methods and situations that possibly distinguish this type of musicianship from a musician's work in a more traditional performance setting in theatre or elsewhere.</p> <p>Uusi Iloinen Teatteri has a long and significant history of producing revue shows. I introduce the important people behind its success and discuss what makes it so interesting and challenging for a musician to work with this theatre company.</p> <p>My study is primarily based on my rehearsal journal of spring 2009. Description of this period is divided into two parts on the basis of training place and what was being practised. At Uusi Iloinen Teatteri the band has traditionally performed a number of their own. The first part of the journal is a description of dance rehearsals of the show. The second part focuses on music. I also introduce the sound equipment I used and discuss the choices I made when setting up the stage monitor system for this particular production.</p> <p>When working at Uusi Iloinen Teatteri I gained a lot of insights into working as a musician. In my thesis, I discuss professional ethics. question the musician's common practice to go to work sick and write about what I learned from struggling with an aching back.</p> <p>This study does not contain much new information about musician's work itself, but it meets its objective of giving a detailed account of the versatile role of an individual player in this particular production. The study looks at an individual musician's work as part of the whole and reviews his contribution to the process.</p>			
Work / Performance / Project			
Place of Storage Metropolia University of Applied Sciences /Metropolia Resource Library for Arts and Culture, Aralis Library and Information Centre			
Keywords Music, musician, guitarist, revue, theatre musician, theatre music, revue, Uusi Iloinen Teatteri			

SISÄLLYS

1	INTRO	3
2	UUSI ILOINEN TEATTERI PÄHKINÄNKUORESSA	4
2.1	UIT:N ALKU JA PERUSTAJAT	4
2.2	TYÖRYHMÄ 2009	5
3	HARJOITUSJAKSO	8
3.1	TANSSIN TAIKAA	8
3.2	PEACOCK-PERIODI	10
3.2.1	MUSIIKKIA	11
3.2.2	MUUTAKIN KUIN HARJOITUKSIA	12
4	ESITYSPERIODI	14
4.1	ENNAKOT JA ENSI-ILTA	14
4.2	RUTIINIT JA RYHDIN YLLÄPITO	14
5	TYÖKALUT JA MONITOROINTI	16
5.1	KITARAT	18
5.1.1	Duesenberg Pomona lap steel	18
5.1.2	Fender "Baja" Telecaster	19
5.1.3	Nylonkielinen Raimundo-kitara	19
5.2	VAHVISTIMET JA KAIUTTIMET	20
5.2.1	Orange Tiny Terror & Framus FR 212 CB -kaappi	20
5.2.2	D-TAR Solstice etuvahvistin & FBT MaxX 2a aktiivimonitori	20
5.3	EFEKTIT JA PEDAALIT	21
6	KUINKAS SITTEN KÄVIKÄÄN?	23
7	CODA	24
	LÄHTEET	27
	LIITTEET	1

1 INTRO

Työ on raportti ja prosessikuvaus työskentelystäni kitaristina Uuden Iloisen Teatterin musiikki-ilottelussa *Kivat Piipussa* keväältä 2009. Ensi-ilta Linnanmäen Peacock-teatterissa oli 29.4.2009 ja viimeinen esitys 6.6.2009. Esityksiä oli ennakkonäytökset mukaan lukien 55 ja ilottelun näki yhteensä 38201 maksanutta katsojaa (Näsi 2010). Orkesterina produktiossa toimi toista vuotta peräkkäin Jean S., jonka kitaristina olen toiminut vuodesta 2001.

UIT on kevätrevyissään perinteisesti tarjonnut säästävälle yhtyeelle oman tilansa parrasvaloissa ja käyttänyt yhtyeen jäseniä muuhunkin kuin vain musiikkinumeroiden säästämiseen. Tässä raportissa kerron mitä tämä tarkoitti kyseisenä vuonna omalla kohdallani.

Opinnäytetyöni pohjautuu pääosin harjoituspäiväkirjaan, jota pidin koko harjoitusjakson ajan. Olen rajannut kuvauksen pelkästään omaan osuuteeni ja työtehtäviini. Rajanveto ei aina ollut helppoa, sillä yksittäisten soittajien toiminta tapahtuu tämänkaltaisessa produktiossa kokonaisuuden ehdoilla. Siksi olen myös kuvannut työhöni vaikuttaneita olosuhteita sikäli, kun olen katsonut sen tarpeelliseksi kokonaiskuvan kannalta.

Luon myös lyhyen katsauksen UIT:n historiaan ja tärkeisiin henkilöihin sen taustalla sekä esittelen produktiossa käyttämäni työvälineet. Lopullinen tuotos on katsottavissa liitteenä olevalta DVD:ltä.

2 UUSI ILOINEN TEATTERI PÄHKINÄNKUORESSA

Uusi Iloinen Teatteri on yksityinen, kaupallinen, ilman valtion tukea toimiva teatteri, joka rahoittaa toimintansa pääosin lipputuloilla. Toimintaa edesauttavat myös useat yhteistyökumppanit. Vuosien saatossa se on vakiinnuuttanut asemansa suomalaisen viihteen ja musiikkiteatterin kentässä siinä määrin, että nykyään voidaan puhua jopa instituutiosta.

Kivat Piipussa oli Uuden Iloisen Teatterin järjestyksessään 31. musiikki-ilottelu Linnanmäellä. (UIT:n historia verkossa 2010, www). Paikkana oli, kuten aina ennenkin, Peacock-teatteri.

Ilottelun erityispiirteisiin on aina kuulunut Suomen eturivin viihdetaitelijoista koostuva ensemble sekä orkesteri, joka toisin kuin teatterissa usein ei ole sijoitettu monttuun tai piiloon verhojen taakse, vaan lavalle kaiken kansan nähtäväksi. Muusikon kannalta mainittava erityispiirre on lisäksi orkesterin oma numero, joka perinteisesti on ollut osoitus soittajien monilahjakuudesta myös laulun ja liikkeen saralla. Näin myös vuonna 2009.

2.1 UIT:N ALKU JA PERUSTAJAT

Uuden Iloisen Teatterin perustivat 1979 Jukka Virtanen, Jaakko Salo, Marjatta Leppänen, Matti Kuusla ja Lasse Mårtenson. Linnanmäen silloinen ohjelmapäällikkö Sara Ekelund oli jo aikaisempina vuosina ottanut yhteyttä Mårtensoniin pyytäen häntä keksimään jotain ohjelmaa tyhjillään seisovaan 900-paikkaiseen Peacock-teatteriin (Mansikkapaikka, 2009). Muu tekijäryhmä oli jo aikaisemmin tahollaan pohtinut revyyteatterin perustamista (Leppänen 2004, 163), joten Mårtensonin ehdotukseen tartuttiin innokkaasti (Mansikkapaikka, 2009).

Alunperin ajatuksena oli tehdä vain tämä yksi show. (Mansikkapaikka, 2009). Pienellä budjetilla vuonna 1979 toteutettu *Samassa veneessä* -revyy oli kuitenkin siinä määrin menestys, että myös seuraavaan vuoteen päätettiin lähteä. Yleisö ei kuitenkaan löytänyt tietään esitykseen ja tuloksena oli taloudellinen katastrofi. Kertyneitä tappioita jouduttiin paikkaamaan lainarahalla. (Leppänen 2004, 170)

Tavallaan tämä katastrofikesä ja iso laina kuitenkin ratkaisivat Uuden Iloisen Teatterin kohtalon hyvin päin. Meidän oli jatkettava teatterin toimintaa saadaksemme lainan maksetuksi. Ilman sitä... en tiedä. Nyt oli pakko tehdä esitys myös seuraavaksi vuodeksi. Ja sitten alkoikin tapahtua!

(Leppänen 2004, 172)

Tekijäryhmä ei ollut joukko untuvikkoja, päinvastoin. Pohjanaan ryhmällä oli vuosien kokemus viihteen tekemisestä. Osakuntakekkerit, Euroviisut, Adlonin ja Hesperian yökerhoshowt, Virtanen–Elo–Kuusla eli VEK, television viihdetuotannot ja niin edelleen olivat luoneet pohjan sille ammattitaidolle, jonka kehittymistä yleisö pääsi nyt seuraamaan UIT:n, Uuden Iloisen Teatterin muodossa (Leppänen 2004, 100, 162, Virtanen 2003, 218, 271, 285).

Nimi Uusi Iloinen Teatteri oli kunnianosoitus edesmenneelle, Helsingissä sotien jälkeen toimineelle Iloiselle Teatterille, joka joutui lopettamaan toimintansa sen ajan poliittisen ilmapiirin painamana. Toiminta jatkui kuitenkin Punainen Mylly -nimellä vuoteen 1967 saakka (Pennanen & Mutkala 2008, 234-235, Leppänen 2004, 162-163).

Alusta alkaen orkesterina toimi Pentti Oskari Kankaan 7 Seinähullua Veljestä, sittemmin Seitsemän seinähullua veljestä (Leppänen 2004, 168, 250). Kapellimestarina niin ikään alusta saakka toimi Jaakko Salo. Hänen kanssaan vastuuta vuodesta 1995 oli jakanut Jari Puhakka. Jaakko Salon kuoltua vuonna 2002 Puhakka jatkoi tehtävässä vuoteen 2007 (Leppänen 2004, 250). Tämän jälkeen musiikista on vastannut Jean S. kapellimestarinaan Timo Kärkkäinen, joka on myös toinen yhtyeen laulajista.

2.2 TYÖRYHMÄ 2009

Uuden Iloisen Teatterin keväiset illottelut työllistävät joka kevät suuren joukon eri alojen ammattilaisia, joitakin heistä ympäri vuoden. Uuden produktion suunnittelu aloitetaan jo pian edellisen näytäntökauden päätyttyä. Tuotantoryhmän runko on pysynyt samana useita vuosia, mutta yleisölle näkyvin osa eli ensemble kasataan joka vuosi uudestaan. Onnistunut esitys on aina yhteistyön tulos. Tämän ymmärtäminen on teatterityössä ensiarvoisen tärkeää. Tänä vuonna työryhmä oli seuraava (Ahti, Voutilainen 2009, 1-5):

Käsikirjoitus: Seppo Ahti, H. Miettinen, Markku Salo, Ilkka Talasranta
Ohjaus: Taneli Mäkelä

Musiikin sovitus:	Timo Kärkkäinen	
Koreografia:	Reija Wäre	
Lavastus:	Jyrki Seppä	
Puvut:	Ritta Anttonen-Palo	
Naamiointi.	Tuija Luukkainen	
Valot:	Pekka Hänninen	
Äänisuunnittelu, saliääni:	Sakke Kiiski	
Jean S.:	Timo Kärkkäinen	kapellimestari, piano, kitara, laulu
	Jesse Vierelä	koskettimet, laulu
	Anssi Sopanen	rummut, laulu
	Simo Saastamoinen	bassot, laulu
	Jussi Kivimäki	lyömäsoittimet, laulu
	Ville Paappanen	kitarat, laulu
	Jukka Tiirikainen	trumpetti, flyygelitorvi, laulu
	Juha "Jay" Kortehisto	pasuuna, laulu
	Timo Rantanen	puupuhaltimet, laulu
	Matti Suomela	puupuhaltimet, laulu
Ensemble:	Antti S. Paavilainen	
	Sari Siikander	
	Jorma Uotinen	
	Jonna Kosonen	
	Mika Nuojua	
	Aku Hirviniemi	
	Tanja Huotari	
	Maria Ylipää	
	Tuukka Raitala	
	Markku Haussila	
Tuottaja:	Jarmo Punkka	
Tuotantojärjestäjä:	Jyri Sucksdorff	
Näyttämömestari:	Timo Härkönen	
Naamiointin toteutus:	Kukka Silius	
	Tiitta Stoor	
	Salla Mäntymaa	
	Hanna Oksanen	

Valaistuksen toteutus ja toteutus esityksessä: Creative Soul:

Pekka Hänninen

Harri Kauppinen

Pyry Pietiläinen

Heli Suoninen

Äänet, langattomat mikrofonit ja monitorimiksaus:

Nantti Hämäläinen

Pepe Laaksonen

Sadetanssin äänitys ja miksaus

Risto Hemmi, Finnvox Studiot

Tarpeiston valmistus: Mira Rokkanen

Pukujen valmistus: Anu Kalervo

Elina Lehtonen

Minna Salonen

Pukijat: Anu Kalervo

Tuula Laakso

Lavastuksen valmistus: Ari

Jaakko

Näyttämötekniikka: Noora Koivumies

Pauli Konttajärvi

Hannu Juutilainen

Fondit: Markku Kunnari

Lavastemaalaukset: Merja Malinen

Harjoittelijat: Maarit Heikura

Niki Laukkanen

Annina Heino

Valokuvat: Marek Sabogal

Käsiohjelma: Seppo Ahti, Jukka Pekka Voutilainen

KIVAT
piipussa

Kuva 1. Kevään 2009 produktion ja Uuden Iloisen Teatterin logot

3 HARJOITUSJAKSO

Harjoitusjakso orkesterin osalta alkoi 17.3.2009. Aikaa ensi-iltaan oli tuolloin noin kuusi viikkoa. Periodi jakaantui kahteen osaan siten, että jakson alkuosa harjoiteltiin Balanssi-studioilla Kaapelitehtaalla ja huhtikuun toisella viikolla siirryttiin Linnanmäelle Peacock-teatteriin. Harjoituspaikka saneli aikataulutuksen. Kaapelitehtaan harjoitukset voitiin sovittaa bändin jäsenten aikatauluihin parhaiten sopiviksi, kun taas Peacock-jaksolla joustoa oli vähemmän. Jokaisen orkesterin jäsenen tuli tuolloin varata kalenteristaan harjoituksille päivät tiistaista lauantaihin klo 10-17 ja ensi-illan lähestyessä myös maanantait. Johtoryhmältä löytyi toki tarvittaessa joustoa muita keikkoja tai vaikkapa opiskelua varten, mutta koska yhtye on käytännössä kaikille jäsenilleen päätyö, poissaolot olivat harvinaisia.

Täysiä päiviä tehtiin harvoin ja yllättäviä vapaapäiviäkin joukkoon ilmestyi muutama. Seuraavan päivän aikataulu ilmoitettiin usein vasta edellisenä päivänä. Ohjaaja, kapellimestari ja koreografi pidättivät oikeuden aikataulumuutoksiin, mikä on ymmärrettävää. Kun aikaa on vähän ja työryhmä suuri, jokaiselta vaaditaan kykyä joustaa. Hyvinkin suunniteltu aikataulu elää väistämättä ja vasta harjoituskauden aikana nähdään, mitkä asiat vaativat enemmän työstöä ja mihin varatusta ajasta voidaan tinkiä. Äärimmäisestä joustavuudesta ja hienosta asenteesta esimerkkinä on vaikkapa valoryhmän työskentely, joka tietyssä vaiheessa tapahtui paitsi virka-aikana myös yöllä, jolloin lavalla ei ollut muuta toimintaa.

3.1 TANSSIN TAIKAA

Kaapelitehtaalla harjoituksemme keskittyivät pelkästään orkesterin omaan numeroon. Kuten aiemmin mainitsin, kyseessä oli tänäkin vuonna yhdistelmä laulua ja liikettä. Tavoitteena oli saada kasaan musiikin tukemaa, yhtäjaksoista ja suunnitelmallista liikehdintää Gene Kellyn ja *I'm Singing in the Rain* -numeron hengessä yhteensä noin viisi minuuttia. Se on pitkä aika.

Balanssi-studiot on tanssin harjoituskeskus, jossa lajin ammattilaiset ja harrastajat harjoittelevat ja kouluttavat itseään Suomen eturivin ammattilaisten sekä ulkomaisten

vierailijoiden johdolla. (Balanssi Studiot 2010, www). Paikalla näkyneiltä tanssi-ilmaisun ammattilaisilta vaadittiin ehdottoman ammattimaista pokerinaamaa kun ryhmämme otti pienin askelin Reija Wäreen laatimaa koreografiaa haltuun. Ensemble piti harjoituksiaan viereisessä salissa.

Harjoituksia Kaapelitehtaalla oli 3-4 kertaa viikossa puolitoista tuntia kerrallaan. Intensiivinen harjoitusperiodi tuntui hyvältä ja tulosta syntyi. Edellisen vuoden ilottelun Flashdance-henkinen discotanssi-periodi oli opettanut paljon ja uuden oppiminen tuntui ainakin minusta huomattavasti helpommalta. Toisaalta koreografiakaan ei ehkä ollut aivan samalla tavalla vaativa kuin edellisenä vuonna.

Oman rasitteensa harjoitteluuni toi kipeytynyt selkäni. Välilevyn pullistuma (Stumpf, Kinnunen, 2009) vei sekä voimat jaloista että aiheutti molempien jalkojeni puutumisen. Esimerkiksi varpaille nousu normaaliin tapaan oli täysin mahdotonta, koska voimaa vain ei ollut. Jalat eivät totelleet normaaliin tapaan vaan ikään kuin pienellä viiveellä, koska osa jalkoihin johtavista hermoista oli välilevyn vaurioitumisen takia pinteessä. Tämä haittasi koreografian oppimista sekä liikkeiden muistamista. Lääkäreiden kanssa keskusteltuani uskalsin kuitenkin osallistua harjoituksiin, vaikka se raskasta olikin. Ohjeistus oli kuitenkin selkeä. Jos tuntemukseni selässä tai jaloissa muuttuvat hiukkaakaan huonommiksi, suunnaksi on viivyttelämättä otettava Marian sairaala ja leikkauspöytä. Onneksi näin ei kuitenkaan käynyt.

Käytännössä harjoittelu eteni niin, että yksittäisistä askelista, askelsarjoista ja koreografian palasista kasattiin pieniä kokonaisuuksia, joita sitten yhdistettiin pidemmiksi osiksi lopullista koreografiaa. Nuottikuvassa puhuttaisiin palasista jotka aluksi olivat mitaltaan kahdeksasosanuotista puoleentoista-kahteen tahtiin. Koreografimme Reija Wäre osoitti jälleen ammattitaitonsa pitämällä homman hyppysissään ja harjoitusajan tehokkaassa käytössä.

Gene Kellyn *Singing In The Rain* -numerossa tärkeässä osassa on sateenvarjo, jota herra Kelly käyttää virtuoottisella ja hausalla tavalla. Varjon käsittely samalla askeleita laskien ja laulun sanoja tapaillen tarjosi paljon haasteita. Yllättäen sitä tarjosi myös numeroon sopivien varjojen löytäminen. Sateenvarjon kestävyys, avausmekanismin toiminta ja luotettavuus sekä lento-ominaisuudet joutuivat aivan toisenlaisen tarkastelun kohteeksi kuin normaalisti varjoa ostettaessa. Olihan kyse myös turvallisuudesta. Paitsi että aiheutuisi tahatonta komiikkaa, numeron aikana pettävä varjo voisi ikävimmillään

aiheuttaa loukkaantumisia, joita luonnollisesti haluttiin välttää. Huvittava yksityiskohta oli, että sopivien työvälineiden löytyttyä, niitä ei ollut Suomesta tarpeeksi saatavilla vaan ne jouduttiin tilaamaan pikalähetyksenä Saksasta.

Ensimmäisen harjoitusviikon jälkeen koreografia oli saatu siihen pisteeseen, että se voitiin mennä läpi demomusiikin kanssa alusta loppuun ilman keskeytyksiä. Numero oli kuitenkin kaukana valmiista. Tästä eteenpäin alkoi putsaaminen eli koreografian hiominen lopulliseen muotoonsa. Tämä tarkoitti erimittaisten pätkien työstämistä ja toistamista uudestaan ja uudestaan, jolloin koreografi puuttui pieniin yksityiskohtiin, putsasi liikkeitä ja asentoja ja koitti kaikin tavoin saada meitä tekemään samoja asioita samaan aikaan. Tämä putsaaminen jatkui läpi esityskauden.

3.2 PEACOCK-PERIODI

Kolme ja puoli viikkoa ennen ensi-iltaa siirryimme Peacock-teatteriin ja näimme ensimmäistä kertaa lavan ja lavasterakennelmat. Tuttuun ”liiteriin” oli mukava tulla. Itsestä ainakin tuntui, että harjoittelu jollain tapaa konkretisoitui, kun koko työryhmä toimi samoissa puitteissa ja omalla kahvitauolla oli mahdollista nähdä muiden harjoituksia. Talon alakerrassa ompelimon väki teki pitkää päivää ja kukin soittajista sai vuorollaan käydä sovittamassa esiintymisvaatteitaan.

Kuten aikaisemmin mainitsin, UIT:n ilotteluissa orkesterin paikka on perinteisesti ollut lavalla. Lavastaja Jyrki Seppä oli pyytännyt aikaisemmin keväällä kaikilta orkesterin jäseniltä arvion, paljonko kukin tarvitsee soittolavalla tilaa? Oli mukava nähdä kuinka hienosti hän oli pystynyt nämä toiveet huomioimaan. Soittimet ja miehet oli helppo mahduttaa paikoilleen.

Bändilava oli rakennettu kahteen tasoon. Eturivissä paistattelivat yleisöstä katsoen vasemmalta rumpali, lyömäsoittaja, minä kitaristina, kosketinsoittaja ja kapellimestari pikku flyygelinsä takana. Taemmassa rivissä majaansa pitivät basisti ja puhallinsektio. Oma paikkani keskellä eturivissä takasi esteettömän näkymiseni yleisöön, joten haukottelua ja nenänkaivuuta tuli esitysten aikana välttää.

Omalta kannaltani lava-asettelun ikävä puoli oli se että taakseni sijoitetut trumpetti ja pasuuna soivat niskani takana niin kovaa että oli pakko turvautua korvatulppiin, jotta työskentely ilman kuulovauriota olisi mahdollista. Tästä seurasi hankaluuksia.

Musiikkiharjoituksissa normaalilla puheäänellä käydyt keskustelut ja annetut ohjeet jäivät monta kertaa kuulematta. Tämä häiritsi välillä koko bändin toimintaa ja ärsytti muitakin kuin minua.

Tyypillinen päivä teatterilla koostui bändin tanssiharjoituksesta, ruokatauosta ja musiikkinumeroiden työstämisestä. Orkesteri oli paikalla yleensä noin klo 10-15. Seuraavan päivän aikataulu ilmoitettiin yleensä edellisenä päivänä tai paria päivää ennen. Ensi-illan ja ennakkonäytösten lähestyessä työpäivätkin pitenivät.

Koreografian toteuttaminen isolla lavalla oli erilaista. Tanssisalissa harjoitellut kuviot löysivät paikkansa oikeassa tilassa ja koko numeron muoto hahmottui vähitellen itsellekin. Selkävaivat häiritsivät mutta eivät estäneet harjoittelua. Lääkärin arvio oli, että tanssiharjoitukset olivat saattaneet jopa hieman nopeuttaa vaivojen paranemista edesauttaessaan aineenvaihduntaa kipukohdissa.

3.2.1 MUSIIKKIA

Ensimmäiset bändiharjoitukset pidettiin vajaat kaksi viikkoa ennen ensimmäistä yleisöennakkoa. Orkesterin osalta musiikin harjoitteluun käytetty aika koko harjoitusajasta oli siis verrattain lyhyt. Produktioon tulevista kappaleista oli saatu hyvissä ajoin kuunneltavaksi joko demo- tai alkuperäisversioita, joten suuntaviivat olivat selvillä. Ensemble oli luonnollisesti työstänyt lauluosuuksiaan kapellimestarin johdolla jo paljon tätä ennen.

Ajallisesti musiikkia ilottelusta oli noin puolet. Käytetyn musiikin määrä määräytyy esityksen keston perusteella. Jos musiikkia on ajallisesti yli 50%, Teosto-kustannukset kohoavat huomattavan suuriksi ja tämän kaltainen esitys muuttuu taloudellisesti kannattamattomaksi (Teosto 2010, www). Tämä täytyy huomioida jo hyvin aikaisin sekä käsikirjoitusta tehtäessä että musiikkia sovitettaessa.

Kappaleet ja sovitukset eivät itsessään tuottaneet hankaluuksia vaan olivat selkeitä ja nopeasti omaksuttavissa. Fokus olikin yhteissoitossa ja siinä kuinka tyyliältään, tunnelmaltaan, saundimaailmaltaan ja instrumentaatioiltaan hyvinkin erilaiset musiikkinumerot saadaan toimimaan yhtenä kokonaisuutena. Orkesterilla oli lupa ja mahdollisuus tehdä ehdotuksia sovitukseen liittyen. Viimeinen sana jäi kuitenkin kapellimestarille.

Aukikirjoitettuja kitaraosuuksia oli vähän. Niinpä alkuperäisiä tai demonauhoitteita kuuntelemalla poimin kapellimestarin haluamat osuudet ja muokkasin omat stemmani nuoteiksi saamieni Sibelius-tiedostojen pohjalta. Täten sain sisällytettyä omiin nuotteihini kaiken sen informaation, jonka koin tarpeelliseksi. Monessa kappaleessa sain myös täysin vapaat kädet tehdä ehdotuksia kitaraosuuksiin liittyen, ja kapellimestari sitten kuulosteli, mikä häntä eniten miellytti. Nämä toimintamallit olemme kapellimestari Kärkkäisen kanssa havainneet hyvin toimiviksi jo aikaisemmissa produktioissa.

Harjoitusmetodi riippui kulloinkin työstettävästä numerosta. Esimerkiksi ”Kesän ihmema”, ”Kantrin kutsu”, ”Ymmyrkäinen pieni pää” ja ”Amor sydämellä leikkii” vaativat selkeitä bänditreenejä kun taas ”Palstasoturi” ja ”Ei laaksoa, ei kukkulaa” muotoutuivat prima vista -periaatteella solistien ollessa valmiita yhteisharjoituksiin. Musiikkinumeroiden yhteisharjoituksista kului bändin osalta paljon aikaa pelkkään odottamiseen, mikä oli välillä turhauttavaa. Täytyy kuitenkin muistaa, että ensemblen kannalta oli välttämätöntä päästä harjoittelemaan riittävästi bändin säestyksellä.

3.2.2 MUUTAKIN KUIN HARJOITUKSIA

Ensi-iltaa edeltäneet kaksi viikkoa Peacockissa sisälsivät muutakin kuin vain pelkkää harjoittelua. Asian äärellä pysyttiin kuitenkin tiiviisti. Erään huhtikuisen torstaipäivän vietimme Finnvox-studioilla Helsingin Pitäjänmäessä äänittämässä taustanauhan tanssinumeroamme varten. Kappale oli potpurityyppinen sovitus Tapio Rautavaaran säveltämästä *Sunnuntaina sataa aina* sekä Burt Bacharachin säveltämästä *Raindrops Keep Fallin' On My Head* -kappaleista. Uudet, koreografiaa tukevat suomenkieliset sanat oli tehnyt kapellimestari Kärkkäinen.

Päivä oli tiivis ja toteutettiin sessiotyyppisesti. Tällä tarkoitan toimintatapaa, jossa soittajat kerätään studioon, heille annetaan nuotit, kappale harjoitellaan kerran tai kaksi, jonka jälkeen se äänitetään. Aamupäivällä soitettiin sisään pohjat eli rummut, basso, lyömäsoittimet, demokoskettimet ja -kitarat. Puhaltimien vuoro oli iltapäivällä.

Varsinaiset kitararaidat soitettiin sisään erikseen. Tämä siksi, jotta välttyttiin häiritseviltä vuodoilta sekä siksi, että oli helpointa ja nopeinta tehdä kitaraosuudet pienemmissä pätkissä. Kitarassa on omat erityispiirteensä, joita sovitusta tehtäessä muiden kuin kitaristien voi olla vaikea huomioida. Niinpä varminta oli purkaa kitaraosuudet pieniin

pätkiin ja kapellimestarin kanssa keskustellen etsiä ratkaisut, jotka vastasivat hänen visiotaan lopputuloksesta. Kun seuraavalla viikolla pääsimme vihdoinkin sovittamaan askeleitamme valmiin nauhan tahtiin, olivat hymyt herkässä. Kappaleen sovitus oli produktion hienoimpia, ja se oli mielestäni saatu toteutettua todella hyvin.

Tiivistä harjoitustahtia rikkoivat myös päivät, jolloin paikalla oli eri tiedotusvälineiden edustajia. Näkyvyys eri muodoissaan on tietenkin välttämätöntä, jotta yleisö voi löytää tiensä esitykseen. Niinpä yhden aamupäivän täyttivät valokuvaussessio käsiohjelmaa ja mediaa varten sekä YLE:n Kulttuuriutisten kuvausryhmän vierailu. Pressikuvia varten suurimmasta osasta lavalla nähtävistä numeroista otettiin esitys- ja poseerauskuvia täydessä lavakostyymissa. Näin myös meistä. Saimme pasteerata asuissamme lavaa edes takaisin ja poseerata erilaisissa koreografiasta löytyvissä muodostelmissa, kun valokuvaaja juoksi terrierinä ympäriinsä ja salamavalo räiskyi. Kuvista tuli hauskoja.

Varsinainen pressitilaisuus oli viikkoa ennen ensi-iltaa. Tilaisuudessa esitettiin kaksi musiikkinumeroa, joista bändiä tarvittiin vain toisessa. Paikalla olleen median huomio kiinnittyi luonnollisesti ensemblen jäseniin sekä ohjaajaan ja kapellimestariin, joten orkesteri pääsi pitkälle lounastauolle ennen harjoitusten jatkumista ja läpimenoa. Oma taukoni kului vierailulla soitinrakentaja Lottosen verstaalla, jonne jätin huoltotoimenpiteitä varten kapellimestarin kitaran.

Kuva 2. Pressikuva orkesterin numerosta.

4 ESITYSPERIODI

4.1 ENNAKOT JA ENSI-ILTA

Ensimmäinen ennakkonäytös oli 25.4.2009. Tuolloin salissa oli ensimmäistä kertaa myös yleisö. Tämä, kuten kolme muutakin ennakkoa sujuivat hyvin ja mitään radikaaleja muutoksia ei enää ollut tarpeellista tehdä. Esitysten jälkeisinä päivinä harjoituksissa pelkästään hiottiin esityksissä esiin nousseita yksityiskohtia.

Ensi-iltajuhlia vietimme 29.4. Vaikka ennakkonäytöksiä oli ollut ruhtinaalliset neljä kappaletta, ensi-iltanäytöksessä ilmassa oli oma selvästi aistittava kutinansa. Esitys meni hyvin ja kaikki olivat tyytyväisiä, myös esityksen nähnyt Helsingin Sanomien kriitikko Lauri Meri. Edellisen vuoden ilotteluun kohdistuneen, osin aiheellisenkin murskakritiikin jälkeen oli hauska lukea ilahtunutta ja asiallista palautetta. Tämä vaikutti positiivisesti myös yleisömäärään esityskauden kuluessa.

Ensi-illan jälkeen äänisuunnittelijamme Sakke Kiiski myhäili tyytyväisenä, kun tunnustettu äänialan ammattilainen Speedy Saarinen kehui yleissaundia ja oli vilpittömän yllättynyt siitä, että kaikki musiikki todellakin tuli lavalta livenä. Balanssi, soiton kvaliteetti ja saundien selkeys olivat saaneet hänet vakuuttuneeksi siitä, että monet kuulluista asioista joko tulivat osittain nauhalta tai kokonaan playbackinä. Tästä saattoi päätellä, että myös orkesteri oli onnistunut tehtävässään.

4.2 RUTIINIT JA RYHDIN YLLÄPITO

Esityskaudella päivät ja viikot noudattivat pitkälti samaa kaavaa. Sunnuntait ja maanantait olivat vapaapäiviä, tiistaista lauantaihin tehtiin kaksi esitystä päivässä. Työpäivän kesto esityskaudella oli normaalisti noin viisi tuntia. Päivästä toiseen oli mukava hypätä pyörän selkään ja taittaa työmatkaa alkavasta kesästä nautiskellen, kun yleensä työmatkat taittuivat keikkabussilla milloin minnekin päin Suomea.

Esitystä edeltävät rutiinit muotoutuivat nopeasti. Kapellimestari aloitti äänenavauksen jokaisena esityspäivänä tuntia ennen ensimmäistä esitystä ja kahdenkymmenen minuutin

kuluttua siitä alkoi soundcheck. Checkin alkuun mennessä olin hörpännyt kahvit, saanut kitarat vireeseen, tarvittaessa vaihtanut katkenneet kielet ja nuottivalon paristot, laittanut nuotit järjestykseen sekä tarkistanut, että tanssirekvisiitta eli sateenvarjo, knalli ja rusetti olivat omilla paikoillaan. Kun yleisö päästettiin sisään kahtakymmentä vaille h-hetki, aikaa jäi vielä vaatteitten vaihdolle ja uudelle kahvikupilliselle. Esitysten välisellä tauolla tapanani oli vielä haukata jotain pientä, jotta energiaa riitti myös jälkimmäiseen näytökseen.

Äänenavaukset ja soundcheckit olivat tärkeitä hetkiä koko esityksen ja esityskauden kannalta. Paitsi että tuolloin tarkistettiin näyttämön tekninen toimivuus, paljon aikaa käytettiin myös musiikkinumeroiden tarkistamiseen ja hiomiseen. Syynä tähän oli se, että esitys haluttiin pitää hyvässä ryhdissä koko näytäntökauden ajan. Ensi-illassa nähty esitys ei suinkaan ole sama kuin valmis esitys, vaan se on pikemminkin alku uudelle prosessille, joka kestää viimeisen näytöksen loppuun saakka.

Kapellimestarilla oli tapana kuunnella nauhalta pari-kolme esitystä viikossa ja sen perusteella hän käskytti ja kannusti työyhteisöä säilyttämään ja parantamaan suoritustensa tasoa. Säännöllinen ryhdintarkistus ja -valvonta oli ja on tärkeää, koska uutuudenviehätys karisee nopeasti ja ilta toisensa perään toistuvat vitsit lakkaavat naurattamasta melko pian. Tekeminen alkaa tuntua työltä, vaikkakin mieluisalta sellaiselta. Joka ilta yleisön tulisi kuitenkin kokea saavansa rahoilleen vastinetta. Tämän vuoksi myös ohjaaja ja koreografi kävivät säännöllisesti katsomassa näytöksiä ja puuttuivat asioihin, jos heidän mielestään siihen oli tarvetta. Tämä oli suoraa jatkoa sille Jaakko Salon jättämälle perinnölle, jota Marjatta Leppänen kuvaa kirjassaan.

”Jaakko piti esityksen koossa, kaiken, koko jutun. Hän kuunteli että stemmat lauletaan oikein, ja jos ei laulettu, seuraavana päivänä oli harjoitukset. Meillä esitystä saatettiin korjata vielä neljää päivää ennen viimeistä iltaa, Jakke piti vielä silloinkin meille harjoituksia.

Se on korvaamattoman tärkeä tehtävä sellaisessa produktiossa kuin meidän revyyt, joissa tarkkuus ja esityksen ryhti on kaiken A ja O. Lipsumista oli havaittavissa heti kun Jaakon valvova silmä oli poissa.”

(Leppänen 2004, 163)

5 TYÖKALUT JA MONITOROINTI

Kuva 3. Oma pultti. Vasemmalta Duesenberger lap steel, Telecaster, Orange Tiny Terror, Framus, knalli, D-TAR Solstice, sateenvarjo, FBT MaxX 2a ja nylonkielinen Raimundo. Keskellä K&M istuin.

Yhdeksästä musiikkinumerosta kitara oli mukana kahdeksassa ja orkesterin sateenvarjonumeroa lukuunottamatta kaikki soitettiin livenä. Kitarapultissa käytetty välineistö valikoitui lopulliseen kokoonpanoonsa harjoitusjakson aikana Peacock-teatterissa. Lähtökohtana helpointa oli kantaa harjoituksiin mahdollisimman paljon eri instrumentti- ja efektivaihtoehtoja. Näin oli helppo etsiä ja tarjota yhdistelmiä, joihin myös kapellimestari ja äänisuunnittelija olisivat tyytyväisiä. Instrumenttien ja efektien asetteluun lavalla pyrin tekemään alusta asti loogiseksi siten, että nopeat soitinten vaihdot numerosta toiseen tai numeroiden sisällä onnistuvat ilman kommelluksia. Useimmiten ne onnistuivatkin. Selkävaivojen vuoksi päätin sijoittaa myös hyvään ja tukevaan soittajille suunniteltuun istuimeen, mikä osoittautui hyväksi ratkaisuksi.

Varavahvistimia tai -kitaroita ei lavalla mukanani ollut. Murphyn lain mukaanhan juuri tällaiset ratkaisut tarjoavat parhaan mahdollisuuden kaikenlaisille sattumuksille. Ratkaisu oli kuitenkin tila- ja aikataulukysymys. Pultissa ei ollut tilaa pitää varalla välineistöä ja

esitysten aikana tai välillä ei aikaa vahvistimen vaihtoon ja tsekkaukseen ollut. Monitorimiksaajan ja äänimiehen kanssa sovimme, että jos niin onnettomasti käy, että vahvistin hajoaa kesken esityksen, kitara soitetaan DI-boksin kautta linjaan ja tuon uuden vahvistimen seuraavaan esitykseen. Tällä kertaa niiltä kuitenkin vältyin. Selvisin koko harjoitus- ja näytäntökauden ainoastaan yhdellä kielen katkeamisella ja muukin kalustoni toimi moitteetta koko periodin. Ennen esityskautta olin varmuuden vuoksi vaihtanut vahvistimen pääteputket, kaikkien kitaroiden kielet sekä käynyt läpi kaikki piuhat ja pedaalien jakit. Varakieliä ja putkisettiä pidin kuitenkin käden ulottuvilla.

Aikaisemmin mainitsemani korvatulppapakko aiheutti hankaluuksia myös omaa soittamistani ajatellen. Kokeiltuani eri tulppavaihtoehtoja olin päätenyt perinteisiin keltaisiin EAR-merkkisiin "tollukoihin". Ne vaimensivat kyllä tehokkaasti vaskien äänenpainetta, mutta myös kaikkea muuta. Erityisesti vaimentuivat kaikki ylätaajuudet. Korvan muotoon valetuilla suojaimilla olisin saattanut päästä miellyttävämpään lopputulokseen, mutta koska en sellaisia omista, päätin kuulon suojaamisessa pelata varman päälle. Musiikkiliikkeistä tai rautakaupasta saatavat suojaimet eivät mielestäni eronneet "tollukoista" muutoin kuin kalliimman hintansa perusteella.

Hakiessani oikeanlaisia soundeja ja balanssia eri instrumenttien välille minun oli ensin tehtävä tämä ilman korvatulppia varmistaakseni, että kaikki oli niin kuin piti ja sen jälkeen tulpat korvissa totuteltava asioitten erilaiseen kuulemiseen. Huomasin, että aloin kompensoida ylätaajuuksien puutteellista kuulumista soittovolyymien nostamisella sekä voimakkaammalla oikean käden käytöllä, mikä tietenkään ei todellisuudessa parantanut tilannetta vaan päinvastoin.

Myös monitorointi tuotti päänvaivaa. Kahden kitaravahvistimen lisäksi ääntä pulttiini puhalsi lähikenttämonitori, josta kuuluivat laulut, koskettimet, puupuhaltimet sekä rummut ja suuri osa lyömäsoittimista. Sekä rummut että lyömät olivat sähköisiä. Jouduin sijoittamaan monitorin itsestäni katsoen takavasemmalle, jolloin se jäi myös hieman liian kauas toimiakseen tarkoituksenmukaisesti. Monitori oli hyvin suuntaava eli siitä kuuluva ääni rajoittui hyvin kapealle sektorille. Sektorin ulkopuolella ylätaajuudet vaimenivat, ja tulpat päässä tämä korostui entisestään. Olosuhteisiin nähden optimaalinen kuuntelu olisi vaatinut soittoasennon pitämistä täysin samanlaisena koko ajan, mikä varsinkin selkäpotilaana oli mahdotonta. Ajan myötä tilanne kuitenkin helpottui, kun kappaleet tulivat tutuiksi ja oleellisia asioita oppi poimimaan kumartuen lähemmäs monitoria.

Tämän kaltaisessa monitoroinnissa ei ole järkevää yrittää saada kaikkea lavalla tapahtuvaa kuulumaan omasta pikku pömpelistä, vaan on mietittävä mitkä ovat omalta kannalta oleellisia asioita. Monitorikuuntelu on siksi aina jonkinlainen kompromissi. Tällä kertaa tosin tuntui, että jouduin tekemään kompromisseja hieman liian monta.

Suureksi avuksi tämän kaiken pähkäilyn keskellä oli äänimiehemme Sakke Kiiski, jonka kanssa olemme tehneet yhteistyötä UIT:n produktioissa vuodesta 2006. Paitsi äänisuunnittelija, hän on myös kitaristi, joten omina epävarmuuden hetkinäni hänen ammattitaitoonsa ja mielipiteisiinsä oli helppo luottaa.

Kuva 4. Monitorit.

5.1 KITARAT

5.1.1 Duesenberg Pomona lap steel

Duesenberger Pomona lap steel -kitaran hankin varta vasten tätä produktiota varten sen jälkeen, kun kapellimestari Kärkkäiseltä oli tullut countrynumeroa koskien vieno toive steelkitarasta orkesterin osana. Kyseessä oli melkoinen haaste, koska soitin ja soittotekniikka eroavat huomattavasti perinteisestä kitarismista ja olivat minulle melkolailla vieraita.

Saksalainen kitaranvalmistaja Duesenberg tarjosi uudella mallillaan erinomaisen välineen uuden harrastuksen aloittamiseen. Kyseessä on kuusikielinen malli, jonka perinteisestä lapsteelista erottaa tallan rakenne. Saksalaisvalmistaja on keksinyt asentaa talleen kaksi vipua, joilla voidaan vaikuttaa g- ja b-kielien vireeseen soiton aikana. Plektrakäden kämmensyrjällä painettaessa vivut nostavat kyseisen kielen virettä ja osaavissa käsissä volumepedaalilla höystettynä soiva lopputulos muistuttaa läheisesti pedalsteel-kitaraa, joka on countrymusiikissa hyvin keskeinen soitin.

Perinteisesti lap steel -kitaraa soitetaan siten, että soitin lepää sylissä polvien päällä. Koska countrynumerossa piti vaihtaa nopeasti sähkökitaran ja lap steelin välillä, sylissä pitäminen ei ollut mahdollista. Ratkaisun pulmaan tarjosi pitkän linjan kitaristi ja ystävä Jarmo Nikku, joka kertoi jo pitkään käyttäneensä steelkitaran alla tavallista X-mallista keyboardtelinettä, jonka päälle kitara koteloineen on helppo asettaa.

Lap steel -kitaran harjoittelu jäi todella vähälle. Sopivan soittimen löytyminen ja hankinta onnistui vasta vuoden vaihteessa ja nuotit sovitukseen saatiin vasta ensimmäisellä Peacock-viikolla. Kappaleet olivat toki olleet tiedossa jo aikaisemmin, joten niitä kuuntelemalla ja mukana soittamalla pyrin miettimään, mitä niihin voisi tarjota. Mitään aukikirjoitettua ei lapsteelstemmaan sisältynyt, joten siinä mielessä sain täysin vapaat kädet puuhastella. Lopullisen muotonsa lapsteelosuudet löysivät kuitenkin vasta esityksiperiodin aikana.

5.1.2 Fender "Baja" Telecaster

Fender Baja Telecaster valikoitui mukaan monipuolisuutensa vuoksi. Monien muiden tyyllilajien ohella Fender Telecaster on perinteisesti ollut countrykitaristien luottotyökalu. Tässä kyseisessä mallissa on kuitenkin kaksi ominaisuutta jotka vielä lisäävät sen monipuolisuutta. Ensimmäinen on molempien mikrofonien kytkentä humbuckeriksi neliasentoisella mikrofonivalitsimella ja toinen on mikrofonien kytkeminen vastavaiheeseen painokytkimellä. Molemmat ominaisuudet tuottavat perinteistä telecasterin yksikelaista kitaramikrofonia häiriöttömämmän signaalin, joka on eduksi varsinkin säröefektiä käytettäessä. Täysin häiriötön signaali ei varsinkaan runsasta säröä käyttäessäni ollut, joten tapani olikin aina *Nikula*-sketsin sisääntulossa ja *Amor*-kappaleen loputtua polkaista viritysmittari päälle ja katkaista signaali ja vasta sen jälkeen polkea efektit pois päältä. Soittimen saundipaletti oli kuitenkin monipuolinen ja näytöntökauden kuluessa kitara osoittautui hyväksi valinnaksi.

5.1.3 Nylonkielinen Raimundo-kitara

Tämän Raimundo-merkkisen nylonkielisen kitaran hankin aikanaan teatterin tekemisen työkaluksi. Kyseessä on laadukas espanjalainen käsintehty peruskitarra, johon myöhemmin asennutin Schatten HFN-C -mikrofonin. Päätin myös vihdoon asennuttaa nauhamerkit otelaudan sivuun, jotta pimeässäkin voin olla varma, että sormet löytävät oikeisiin kohtiin

jo ennen ensimmäisen äänen ottamista. Tulevaisuudessa tarkoituksena on viedä asia vielä pidemmälle ja vaihdattua tilalle merkit, jotka loistavat pimeässä.

5.2 VAHVISTIMET JA KAIUTTIMET

5.2.1 Orange Tiny Terror & Framus FR 212 CB -kaappi

Orange Tiny Terror on brittiläisen perinteikkään vahvistinvalmistajan Orangen 2007 esittelemä yksikanavainen ”nuppi”. Pieni koko, yksinkertainen käyttöliittymä ja luonnollinen, moneen taipuva perussoundi ovat juuri omiaan teatterin lavalle ja ylipäätään areenoille, jossa äänenpaine täytyy pitää maltillisena ja vahvistin mikitetään. Mahdollisuus valita tehoksi 15W tai 7W on loistava ominaisuus, jolloin pienemmällä voluumilla voidaan saada esiin saundia, joka muutoin vaatisi kovempaa äänenvoimakkuutta.

Framuksen FR 212 CB on umpinainen kaiutinkaappi, joka nimensä mukaan on varustettu kahdella 12 tuuman Celestion Vintage 30 -elementillä. Samoja elementtejä Orange suosii omissa kaiutin- ja vahvistinmalleissaan. Jotta kaappi saatiin suuntaamaan ääntä oikeaan suuntaan ja pysymään oikeassa asennossa, se ruuvattiin kiinni lavarakenteisiin. Ruuveista aiheutunut kosmeettinen haitta oli pientä saavutettuun hyötyyn nähden.

5.2.2 D-TAR Solstice etuvahvistin & FBT MaxX 2a aktiivimonitori

Akustisen kitaran signaali kulki BOSS-viritysmittarista kaksikanavaiseen D-TAR Solstice -etuvahvistimeen. Siitä matka jatkui FBT:n MaxX 2a -aktiivimonitoriin. Ystävällinen ja aina avulias näyttämömestari Timo Härkönen rakensi pyynnöstäni vielä pienen pöydän, jolloin sain monitorin lähemmäksi kuuloelimiäni. Näin sain äänenpaineen pysymän maltillisena ja vältettyä akustisia instrumentteja usein kiusaavan kierto-ongelman.

Tämänkin yhdistelmän hankin aikanaan teatterisoitannon tarpeisiin. Yhdistelmällä saavutettu etu on mahdollisuus kytkeä äänentoistojärjestelmään kaksi akustista soitinta, jonka jälkeen voin itse muokata niiden monitorointia mieleisekseni toisistaan riippumatta. Akustisten instrumenttien kohdalla luonnollisena ja itseä miellyttävänä toistuva kuuntelu on erittäin tärkeitä.

Taulukko 1. Käytetyt välineet kappaleittain

Kappale	Soittimet	Efektit	Vahvistin
Kesän ihmemaa	nylon	-	Dtar & FBT
Palstasoturi	Tele	-	Orange AD-15
Kantrin kutsu	Tele & lap steel	TS9 & volumepedaali	Orange AD-15
Ymmyrkäinen pieni pää	Nylon	-	Dtar & FBT
Nikula-tussi	Tele	TS9 & ProCo RAT	Orange AD-15
Amor sydämellä leikkii	Tele	TS9, ProCo RAT & DD-20	Orange AD-15
Umbrella-veikot	Nylon & Gretsch 6120	-	Fender Bassman
Ei laaksoa, ei kukkulaa	Tele	-	Orange AD-15
Tanssien kotiin	Tele	-	Orange AD-15

5.3 EFEKTIT JA PEDAALIT

Kuva 5. Vasemmalta: BOSS TU-2 -viritysmittari, BOSS DD-20 -viive, ProCo RAT -särö, Ibanez TS-9 -overdrive, TU-2, BOSS LS-2 ja Ernie Ball -volumepedaali. Turkoosi laatikko kuvassa ylimpänä on T-Rex Fuel Tank -virtalähde.

Kuten edellä mainitsin, käytetty välineistö valikoitui lopulliseen kokoonpanoonsa harjoitusjakson aikana Peacock-teatterissa. Johtoajatuksena oli alusta asti pitää asiat mahdollisimman yksinkertaisina ja tässä mielestäni onnistuin.

Sähköinen kitarasignaali kulki vahvistimeen seuraavasti:

Sekä Telecaster että lap steel kohtasivat ensimmäiseksi BOSSin valmistaman linjavalitsimen (line selector), jolla saatoin valita kumpi kitaroista kulloinkin kuuluu. Tällä saavutin kaksi etua. Kitaravahvistimia tarvittiin lavalla vain yksi, jolloin myöskin etupäässä riitti sähkökitaroille yksi kanava. Tilaa lavalla säästy ja valitsin sulki kuulumattomiin aina soittimen, joka ei ollut käytössä. Näin sain eliminoitua kiusalliset vuodot ja hälyt melko hyvin. Kyseisessä pedaalissa on oma voimakkuuden säätönsä molemmille sisääntuloille, jolloin kahden ulostulovoimakkuudeltaan erilaisen soittimen balanssiin asettaminen on helppoa.

Tästä signaali kulki Ernie Ballin valmistamaan volumepedaaliin, jota käytin countrypotpurin lap steel -osioissa. Volumepedaalin käyttö muodostaa oleellisen osan pedal steel -kitaran soundista ja estetiikasta, jonka imitointiin lap steelillani pyrin. Yleensä tämänkaltainen pedaali sijoitetaan signaalitien loppupäähän, jolloin se toimii ikään kuin "master volumena". Koska en käyttänyt lap steelin kanssa efektejä, päädyin sijoittamaan pedaalin signaalitien alkuun. Tällä ratkaisulla sain pedaalien välistä johtomäärää lattialla lyhennettyä huomattavasti.

Seuraavana vuorossa oli viritysmittari BOSS TU-2, mielestäni tärkein yksittäinen pedaali koko kattauksessa. Linjavalitsimen ansiosta yksi viritin ja vahvistin riittivät kahdelle kitaralle. Useimmiten viritin sijoitetaan signaalitiessä aivan ensimmäiseksi jotta se saa "haisteltavakseen" taatusti muokkaamattoman signaalin ja sen antamat lukemat ovat luotettavia. Epätavanomaisempaan sijoitteluun päädyin koska täten sain lavalla ja jaloissani kulkevaa johtovyyhtiä jälleen lyhyemmäksi. Selkeän käyttöliittymän ja kohtuullisen hinnan vuoksi kyseinen pedaali on kuulunut keikkavarustukseeni useita vuosia. Kuulemastani kriitikistä huolimatta sen tarkkuus on mielestäni keikka- ja teatteriolosuhteisiin riittävä.

Seuraavana vuorossa oli Ibanez TS9, eräs maailman ehkä käytetyimmistä säröpedaaleista. Tällä efektillä hain soundia, joka syntyy, kun putkivahvistinta ohjataan aavistuksen yli ja ääni lähtee säröytymään tuottaen lisää sustainia, mutta ei kuitenkaan kovinkaan paljon varsinaista säröä.

ProCo RAT -särö oli signaalitiessä seuraavana. Tätä käytin *Amor*-kappaleessa ja Jone Nikula -numeron sisääntulossa yhdessä TS9:n kanssa. Tuloksena oli paksu rocksärö, jollaista kapellimestari oli toivonut.

Viimeisenä ennen vahvistinta oli BOSS DD-20 -delayefekti. Laite pystyy tuottamaan erilaisia viive-efektejä, joista päädyin kuitenkin käyttämään vain perinteistä digitaalista delayta. Käytin sitä *Amor*-numerossa, jolloin delay oli asetettu niin, että tempossa 126 iskua minuutissa se toistaa ¼-nuotteja. Lap steelin kohdalla jouduin luopumaan tilaefektistä. Syynä tähän oli se, että korvatulppien vuoksi kuulin efektin vain ajoittain riippuen siitä, mistä rekisteristä soitin. Yhdistettynä muuhun lavahälyyn omasta kuulokuvasta tuli todella sekava, vaikka etupään miksaajalle asiat kuulostivat normaalilta.

6 KUINKAS SITTEEN KÄVIKÄÄN?

Kesäkuun 8. 2009, kaksi päivää esitysten päättymisen jälkeen luin Helsingin Sanomien verkkosivuilta yllättävän uutisen (Helsingin Sanomat 2009). Peacock-teatteria hallinnoiva Bulevardin Teatteriyhdistys lopettaa tilojen vuokrauksen UIT:lle. Myös YLE ja muut mediat uutisoivat asiaa näkyvästi. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että UIT:n 31 vuoden mittainen ilottelukausi Peacock-teatterissa oli tullut tiensä päähän.

Eräessä sattumalta kuulemassani televisiohaastattelussa Marjatta Leppänen kertoi asian olleen tiedossa jo viettäessämme loppukaronkkaa kahta päivää aikaisemmin. Johtoryhmä oli kuitenkin päättänyt pitää asian vielä omana tietonaan haluten näin säilyttää iloisen juhlatunnelman hyvin tehdyn työn jälkeen.

Loppukesästä kuului myös hyviä uutisia. Tästä vastoinkäymisestä huolimatta UIT haluaa jatkaa toimintaansa ja uusia tiloja etsitään kuumeisesti. Jos tilat löytyvät ja jatkoa seuraa toiveena on, että orkesterina jatkaa Jean S.. Ajantasaista tietoa löytyy UIT:n nettisivuilta.

7 CODA

Mielestäni muusikon ammatin eräs hauskimista haasteista on mahdollisuus jatkuvasti altistaa itsensä oppimaan uutta ja kehittämään itseään. Uutta opittavaa tulee eteen jatkuvasti. Omat mieltymykset muuttuvat ja aika ajoin on myös pakko tarkistaa omia näkemyksiä ja ratkaisuja. Olen itse pyrkinyt ajattelemaan jokaista työtehtävää jollain tavoin tuleviin valmistavana sekä pyrkinyt jäsentämään tekemistäni siten, että uuden oppiminen olisi mielekästä ja joskus jopa hauskaa. Yhtälailla mielestäni on tärkeitä pystyä työskentelemään riittävästi omalla mukavuusalueellaan eli saada omasta tekemisestään kokemuksia, jotka tuottavat hyvää mieltä ja tunteen "tämän minä osaan". Mitä tämä periodi sitten jätti viivan alle? Mitä opin ja mitä olisin tehnyt toisin?

Ensimmäisenä mieleeni nousevat minua kiusanneet selkävaivat. Kysymys omasta terveydestä ja hyvinvoinnista ei ole helppo, kun toisen vaakakupin täyttää mieluinen työ, halu tehdä se hyvin sekä velvollisuudentunto. Selkävaivat tekivät tästä periodista minulle raskaan sekä fyysisesti että henkisesti. Niistä kärsineet tietävät kuinka kokonaisvaltaisesti ne vaikuttavat kaikkeen tekemiseen ja olemiseen. Mitään sankaruutta tästä kuitenkaan on turhaa hakea. Alalla vallitseva käytäntö on, että sovitut keikat ja näytökset hoidetaan sairaanakin, koska yhden poissaolo vaikuttaa välittömästi niin monen muun leipään. Kun kyseessä vielä on produktio jossa kakkosmiehitystä ei lavalle ole, kynnys sairaspöissaoloihin on todella suuri.

Kevään mittaan rajanveto oman hyvinvoinnin ja tunnollisuuden välillä kuitenkin selkiytyi. Oli tehtäväni lavalla mikä tahansa, korvaamaton en kuitenkaan ole. Osa ammattitaitoa ja -etiikkaa on mielestäni myös oman tekemisensä dokumentointi siten, että tiukan paikan tullen tuuraajan on mahdollisimman helppo astua pulttiin. Kevään mittaan heräsin toden teolla tajuamaan, kuinka välttämätöntä itsestä huolehtiminen on. Terveelliset elintavat sekä säännöllinen liikunta ja riittävä lepo ovat asioita, jotka harvoin toteutuvat muusikon ammatissa, mutta ovat välttämättömiä, jos aion pysyä työkykyisenä eläkeikään saakka. Selkävaivoista tuskin silti pääsen koskaan eroon.

Lap steel -kitarointi nousee mieleen heti seuraavana. Lupaukseni soittaa näytöksissä kyseistä instrumenttia tuntui aluksi mieluisalta haasteelta. Näytöskauden lähestyessä siitä tuli kuitenkin rasite, koska aikaa harjoitteluun jäi aivan liian vähän. Kappaleet ja sävellajit olivat toki olleet tiedossa jo pitkään, mutta se tieto ei kuitenkaan ollut minulle noviisina riittävä, jotta olisin voinut rakentaa tarvittavat stemmat ja harjoitella niitä itsekseni.

Yhteissoitto bändin kanssa – joka minulle olisi ollut ensiarvoisen tärkeää – jäi ennen esityskautta todella vähälle ja koko tilanne ja aikataulu oli loppujen lopuksi hyvin erilainen kuin se, jonka perusteella olin leikkiin lupautunut lähtemään. Lopputuloksena sain aikaan jotain, joka täytti tilaajan tarpeen ja toimi osana kokonaisuutta, muttei saanut minua tyytyväiseksi missään vaiheessa näytäntökautta. Uskon, että olisin päässyt kokonaisuuden kannalta vähintään yhtä hyvään, ellen parempaankin, lopputulokseen imitoimalla steel-kitaraa sähkökitaralla.

Tällainen tilanne onkin mielenkiintoinen. Oma tunne tekemiseen voi joskus olla hyvin erilainen kuin sitä ulkopuolelta seuraavan. Jos kerran kapellimestari ja äänisuunnittelija ovat tyytyväisiä suoritukseeni, niin miksen itse voisi tehdä samoin? Kyseessä ei kuitenkaan ollut kitarakonsertti vaan musiikkiviihdepläjäys, jossa kitara on yksi monista säestyssoittimista sille ominaisessa roolissa. Omasta pultista asiat näyttävät ja ennen kaikkea kuulostavat hyvin erilaisilta kuin yleisön vinkkelistä. Asiat, jotka omassa kuulokuvassa tuntuvat oleellisilta, eivät sitä välttämättä ole kokonaisuutta ajatellen tai äänisuunnittelijan ja kapellimestarin mielestä. Asioista voidaan toki keskustella, mutta lopullinen vastuu ja päätäntävalta näissä asioissa on muilla ja siihen on tyytyminen. Siksi olikin terveellistä kuunnella matkan varrella muutamia tallenteita esityksistä, jolloin kokonaiskuva ja oma rooli siinä tarkentuivat.

Pestimme vuoden 2009 ilottelussa ei ollut teatterimuusikkoutta perinteisimmässä mielessä. Sitä se ei ollut myöskään aikaisemmin Seinähullujen kohdalla. Yleinen käytäntöhän on, että teatteriorkesterit kasataan produktiokohtaisesti paikallisista muusikoista, joiden kapellimestari tai ohjaaja uskoo sopivan kokonaisuuteen. Meidän tapauksessamme tilanne on toinen. Jean S. on yhtye, joka on toiminut vuodesta 1991 ja keikkailee aktiivisesti myös näytäntökauden aikana ja ulkopuolella. Päätoimisten muusikoiden lisäksi jäsenistöstämme löytyy musiikin ammattilaisia monelta alalta. Joukossamme on soitinkorjaaja, soitilassoittaja, teatterikapellimestari-ohjaaja sekä useita, jotka tekevät opetustyötä. Teatterityö on täten vain yksi osa muusikon ja musiikin alan ammattilaisen toimenkuvaa.

Freelance-verokortin omaavana kitaristina voin vain todeta, että oli jälleen suuri onni ja etuoikeus voida työskennellä Uudessa Iloisessa Teatterissa. Toivottavasti näitä mahdollisuuksia tulee vielä lisää. Samaa voin sanoa myös Jean S. -yhtyeestä. On poikkeuksellista voida työskennellä saman bändin kanssa sekä teatterissa että keikkalavoilla ympäri Suomenniemen. Yhteinen pitkä historia tien päältä samojen

soittajien kanssa on hionut tai ainakin tasoittanut särmiä meistä kaikista ja työskentely yhdessä on hauskaa. Toivottavasti nämä yhteiset kokemuksemme erilaisilta estradeilta rikastuttavat esiintymisiämme siten, että yleisö löytää paikalle ja pitää meidät kiinni leivän syrjässä jatkossakin. Tämä yhteisö, työkaverit ja työtehtävät ovat opettaneet minua ammatissani enemmän kuin kukaan tai mikään muu.

LÄHTEET

Ahti Seppo, Voutilainen Juha-Pekka 2009. Kivat Piipussa käsiohjelma. Helsinki: UIT.

Balanssi Studiot 2010. [WWW-dokumentti] <<http://www.balanssistudiot.fi>>
(luettu 14.1.2010)

Helsingin Sanomat. 2009. [WWW-dokumentti]
<<http://www.hs.fi/arkisto/artikkeli/UIT+l%C3%A4hteet++Linnanm%C3%A4en++Peacockista/HS20090609SI1KU013nu?free=uusi%20iloinen%20teatteri&date=year2009&advancedSearch=&>> (luettu 8.6.2009)

Leppänen Marjatta, Saarikoski Tuula 2004. Hei, Marjatta Leppänen tässä!
Helsinki: WSOY.

Mansikkapaikka 2009. YLE TV2.

Näsi Sanna 2010. Ville S. tässä moi! Henkilökohtainen sähköpostiviesti
<sanna.nasi@uit.fi> 14.1.2010

Pennanen Jukka, Mutkala Kyösti 2008. Punainen Mylly – Tuo pahennusta herättävä
teatteri. Helsinki: Multikustannus Oy.

Stumpf Erik, Kinnunen Heikki 2009. Lausunto, Lannerangan röntgenkuvat ja
magneettikuvaus 3T. Helsinki: Oy Dextra Ab.

UIT:n historia verkossa. 2010. [WWW-dokumentti] <<http://www.uit.fi/historia.html>>
(luettu 24.3.2010)

Teosto 2010. [WWW-dokumentti]
<http://www.teosto.fi/teosto/websivut.nsf/wpages/hinnat.html!OpenDocument&ExpandSection=6#_Section6> (luettu 26.3.2010)

Virtanen Jukka 2003. Kuvassa keskellä Jukka Virtanen. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

liite 1. DVD: Kivat Piipussa -esitys 2.6.2009, Peacock Teatteri. Ohjaaja Päiviö Pyysalo, Blue Media 2009.

liite 2. Käsiohjelma

liite 3. "UIT nousee siivilleen" HS arvio (1.5.2009)

liite 4. "UIT saa lähteä Linnanmäen Peacockista" (HS 8.6.2009)

TEATTERI

UIT nousee siivilleen**Kivat piipussa on kaunis satiiri julkisuudesta**

Julkaistu: 1.5.2009

Kivat piipussa. Uusi Iloinen Teatteri Linnanmäen Peacockissa. Käsikirjoitus Seppo Ahti, H. Miettinen, Markku Salo ja Ilkka Talasranta. Ohjaus Taneli Mäkelä, musiikin sovitus ja johto Timo Kärkkäinen, koreografia Reija Wäre, lavastus Jyrki Seppä, puvut Riitta Anttonen-Palo.

MAREK SABOGAL

UIT satirisoi televisiota makasiiniohjelmalla Holmö, jossa ovat mukana Mika Nuojua, Markku Haussila ja Sari Siikander.

► *Kivat piipussa* ei nimenä ole aivan lennokkaimmasta päästä, mutta Uuden Iloisen Teatterin tuoretta kevätrevyyttä se kuvaa osuvasti. Esityksessä on vahva lataus ja kaikilla tuntuu olevan kivaa niin Peacockin estradilla kuin sen katsomossa. Itse olin suorastaan vaikuttunut.

Viime vuosien hajanaisten ja hapuilevien sirpaleohjelmien jälkeen *Kivat piipussa* näyttäytyy ennen muuta hallittuna kokonaisuutena. Revyyden perusdramaturgia rakentuu entisen kaltaisista palasista, mutta kohtausten etenemisessä on aivan uudenlaista soljuvuutta. Hyvin harjoiteltu ja jäntevästi virtaava esitys hivelee aisteja kaiken kattavalla tyylivarmuudellaan.

Lieneekö linjakkuuden yksi selitys siinä, että käsikirjoitustiimiä on tänä vuonna supistettu entisestä. Ryhmässä on mukana enää neljä jäsentä. **Seppo Ahdin** paluu kehään tuntuu hyvällä tavalla luovan linjaa myös aikaisempien vuosien perinteen suuntaan.

Kivat piipussa piikittelee jälleen vahvasti julkkiksille, mutta ei mene ikävällä tavalla henkilökohtaisuuksiin. Kysymys on nimenomaan television luomista julkisuuskuvista,

mikä vahvana teemana laajenee puhuttelevaksi ajankuvaksi kaikessa mykistävyydessään.

Poliitikot loistavat tällä kertaa poissaolollaan. Sitä voi pitää kerrassaan terävänä kannanottona käsikirjoittajilta!

Onhan se oireellista, että kaikenlaiset Idolsit ja Talentit ovat nousseet julkisuuskvaltaan poliitikkojen yläpuolelle. Revyyn henkilögalleriasta löytyy tanakampaakin tavaraa, muun muassa hämmästyttävästi **Hectoria**, **Tommi Läntistä**, **Katri-Helenaa** ja Isä **Mitroa** muistuttavat hahmot.

UIT:n esiintyjäryhmästä löytyy siitäkin monenlaista tanssitähteä, mutta itseironiaan ei kompastuta vaivaannuttavalla tavalla. Hehän ovatkin ennen kaikkea näyttelijöitä ja todella osaavat sen konstin.

Ohjaaja **Taneli Mäkelä** on hionut esiintyjäryhmän hienosti yhteen. Jokainen pääsee loistamaan taidoillaan, vaikkei mukana ole irrallisia soolonumeroita.

Jopa uuden aluevaltauksen tekevä **Jorma Uotinen** komeine laulusuorituksineen sulautuu hallitusti kokonaisuuteen.

Illan komeimpia numeroita ovatkin Uotisen kaksi duettoa **Jonna Kososen** ja **Sari Siikanderin** kanssa. Koskettavan kauniisti laulavat myös **Maria Ylipää** ja **Tanja Huotari**.

Aku Hirviniemi ja **Mika Nuojua** ovat valovoimaisia koomikoita, ja karisma kasvaa kohisten myös Jean S -orkesterista lavalle loikanneella **Antti Paavilaisella**. **Markku Haussila** ja **Tuukka Raitala** tuovat mukaan vahvan annoksen nuorta voimaa.

Viimeiseksi ja lopulta kukaties vaikuttavimmaksi tekijäksi on syytä nostaa esityksen musiikkivalinnat. Jean S siivittää lentoa **Timo Kärkkäisen** johdolla ja sovituksilla.

LAURI MERI

Liite 4.

HS.fi

tulosta | sulje ikkuna

UIT saa lähteä Linnanmäen Peacockista

8.6.2009 13:54

A A

STT

TIMO HÄMÄLÄINEN

Kivat piipussa on toistaiseksi viimeinen Uuden Iloisen Teatterin kevätrevyyt Linnanmäen peacock-teatterissa.

Uusi Iloinen Teatteri ei esitä perinteistä kevätrevyyttä Linnanmäen Peacock-teatterissa ainakaan ensi vuonna. Peacockin toimintaa hallinnoiva Bulevardin Teatteriyhdistys etsii tilalle teatteria, joka vetäisi nuorempaa yleisöä kuin UIT:n esitykset yleensä.

Video: Jonna Kosonen ja Jorma Uotinen tanssivat UIT:ssa

Bulevardin Teatteriyhdistyksen toiminnanjohtajan **Reima Jokisen** mukaan UIT:lle on ehdotettu, että he tekisivät esityksen syys- tai talvikaudelle. Toimitusjohtaja **Jarmo Punkka** UIT:stä kuitenkin sanoo, että tähän ei ryhdytä, koska syksyn esitykset eivät ole taloudellisesti kannattavia.

Vuodesta 1979 Peacockissa toiminut UIT selvittää parhaillaan, miten se pystyy jatkamaan toimintaansa. Tämänvuotisen Kivat piipussa -esityksen näytännöt ovat juuri päättyneet.